

“He volgut normalitzar les novel·les sobre l’Alemanya nazi”

Nir Baram (Jerusalem, Israel, 1976), trasllada el lector amb la seva darrera novel·la, traduïda per l’Editorial Empúries amb el títol *La bona gent*, als anys trenta i quaranta de l’Alemanya del Tercer Reich i el Leningrad soviètic, en una trama que arrenca el 1938 i continua per l’Europa en guerra.

—No vàreu pensar que us havíeu ficat en un lloc on no us demanaven: un jove autor jueu s’endinsa en l’Alemanya nazi.

—No. Un autor escriu el que vol. Vaig pensar en els personatges, la vida que fan, els seus viatges, sense tenir en compte les implicacions ni tampoc com s’ho prendrien a Israel. No volia fer una crònica més de l’Alemanya nazi sinó sobre les aspiracions, els somnis, les pors, d’uns determinats personatges que, a més, no són nazis típics. La novel·la ofereix una visió diferent de la Segona Guerra Mundial. Quan es va fer públic el meu projecte, a Israel es va rebre amb desconfiança, però en llegir el llibre, s’ha esvaït l’escepticisme inicial.

—Però suposo que la novel·la us va exigir un esforç de documentació molt gran, oi?

—Sí. Per a poder recrear l’atmosfera de manera realista. Però hi ha molta imaginació, la que fa referència al trajecte que fan els personatges dins dels règims nazis i soviètics. La novel·la combina unes descripcions realistes sobre l’època i la burocràcia dels dos règims, amb una trama de ficció. Penso que tota novel·la històrica ha de jugar amb aquests dos elements, un retrat de l’època i una trama que sintonitzi amb el present, per tal de mostrar uns trets universals que s’ajustin al temps de la redacció del llibre. El fet que el personatge de Thomas sigui un alemany nord-americany indica que la novel·la no vol descriure com eren els alemanys dels anys trenta.

—Heu declarat que Thomas us fa pensar en Speer, l’arquitecte de Hitler i finalment ministre d’armament. Per què?

—Només des del punt de vista sociològic. Com Thomas, Speer és brillant, representant de la burgesia il·lustrada, no gaire racista ni tampoc nazi convençut, només vol aprofitar-se de la situació. En la construcció del personatge de Thomas no hi ha Speer, sinó dos personatges literaris, l’Ulrich de *L’ho-*

Nir Baram ha visitat Barcelona per presentar l’edició catalana de la seva novel·la, *La bona gent*.

me sense qualitats, de Musil, i el *Gatsby* de Fitzgerald. Són gent que s’amaguen darrere d’una màscara i la qüestió és saber si, encara que la canviïn, hi ha o no un rostre de veritat que cal descobrir.

—Però sí que deueu haver estudiat el personatge de Speer.

—Sí. Per a mi la Segona Guerra Mundial és un laboratori de la consciència humana. El problema de les novel·les que tracten d’aquest conflicte és que segueixen una norma a part. Jo crec que una novel·la sobre la Segona Guerra Mundial no pot ser una novel·la diferent. No m’interessava parlar dels sonats dels nazis ni dels buròcrates ximplers com Eichmann, que per a un novel·lista no té gens d’interès. Jo he volgut normalitzar les novel·les sobre la Segona Guerra Mundial i l’Alemanya nazi.

—Què té Thomas d’actual?

—No creu en els sistemes, els utilitza per assolir els seus objectius, i això és el que fan molts joves d’ara, que no creuen en el

capitalisme però hi juguen per prosperar.

—Hi devia haver molts Thomas, a l’Alemanya nazi.

—I tant! N’eren majoria. Molts alemanys van col·laborar amb el règim sense fer vessar ni una gota de sang, treballassin al Ministeri de Justícia o en un hospital, però sense ells, el genocidi no s’hauria pogut portar a terme. El preocupant és que la burgesia acceptés la ideologia nazi.

—Hi ha cap tradició, entre els novel·listes d’Israel, d’ocupar-se de l’Alemanya nazi?

—Cap. La meua és la primera. I això ha provocat un debat intens, en general, positiu, que ha beneficiat la seva recepció. La literatura del meu país es caracteritza per parlar contínuament del meu país, perquè això és el que es demana fora.

—Per què penseu que un crític ha dit que la vostra novel·la li ha fet pensar en Dostoievski?

—Cal que respongui? L’únic que puc dir és que va formar part de la meua formació. La meua mare, que va morir quan jo tenia 19 anys, llegia Dostoievski i em va animar a fer-ho també. El vaig llegir tot. Però després vaig decidir allunyar-me’n. La resposta seria: no hi ha cap punt de comparació.

Lluís Bonada